

Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

УДК 343.9(477):343.973:343.976

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.18726281>

Трансгресія протидії митним деліктам в контексті митних реформ Європейського Союзу та України

Герчаківський Святослав Дем'янович

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри фінансів ім. С.І. Юрія,

Західноукраїнський національний університет,

Тернопіль, Україна

svather@ukr.net

ORCID ID: 0000-0003-4127-8044

Прийнято: 06.02.2026 | Опубліковано: 21.02.2026

Анотація. Метою статті є дослідження європейських та українських підходів щодо удосконалення практики протидії митним правопорушенням. Задля досягнення мети поставлені науково-дослідницькі завдання, серед яких: проведення аналізу митної реформи в ЄС в 2016 році; виокремлення необхідності та факторів, що спричинили до реформування митного адміністрування в ЄС та Україні в 2023 році; вироблення пропозицій щодо удосконалення митного адміністрування в Україні в контексті посилення протидії митним деліктам. Для досягнення поставленої мети визначено такі науково-дослідницькі завдання: аналіз митної реформи, проведеної в ЄС у 2016 році; виявлення необхідності та чинників, що спричинили реформування митного адміністрування в ЄС та Україні у 2023 році; розробка пропозицій щодо

вдосконалення митного адміністрування в Україні з метою посилення протидії митним правопорушенням.

Методи. Методологічну основу дослідження становлять фундаментальні категорії, поняття, принципи та методи сучасної фінансової науки. Комплекс методів, використаних у дослідженні протидії митним правопорушенням, засновано на принципах об'єктивності, системності, визначеності, детермінізму, єдності теорії та практики. Використання загальних та спеціальних методів наукового пізнання дозволило досягти поставленої мети дослідження та сприяло достовірності отриманих результатів.

Результати. Досліджено особливості митної реформи, проведеної в ЄС у 2016 році, та виявлено відсутність гармонізованих підходів до правозастосування, нагляду, контролю, розслідування, судового та адміністративного розгляду, а також до застосування санкцій за митні правопорушення. Проаналізовано концепцію митної реформи ЄС 2023 року, що передбачає створення нової митної інституції (EU Customs Authority), яка функціонуватиме на базі нової е-Митниці ЄС (EU e-Customs) та здійснюватиме контроль над Митним Data Hub ЄС (EU Customs Data Hub). **Висновки.** Акцентовано на необхідність проведення митної реформи в Україні, яка має бути синхронізована з відповідними процесами в ЄС і базуватись на розробці нового Митного кодексу України, що забезпечить повну імплементацію положень *acquis* ЄС в митній сфері. Запропоновано уніфікувати здійснення митних формальностей і процедур з контрагентами в ЄС, врегулювати питання правового статусу митних органів та проходження служби, надати їм повноваження здійснювати оперативно-розшукову діяльність та проводити досудове розслідування справ про контрабанду. Такі заходи спрямовані на підвищення ефективності боротьби з митними правопорушеннями та загальне посилення інституційної спроможності митних органів.

Ключові слова: митні правопорушення, санкції, реформа, митні органи, е-комерція, контроль, розслідування, митні формальності.

**Transgression of Counteraction to Customs Offenses in the Context of
Customs Reforms of the European Union and Ukraine**

Sviatoslav Gerchakivskyi

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the S.I. Yuriy Department of Finance,
West Ukrainian National University,
Ternopil, Ukraine

svather@ukr.net

ORCID ID: 0000-0003-4127-8044

Abstract. The aim of the article is to study European and Ukrainian approaches to improving the practice of combating customs offenses. To achieve this aim, scientific research tasks were set, including: analyzing the customs reform in the EU in 2016; identifying the need and factors that led to the reform of customs administration in the EU and Ukraine in 2023; developing recommendations for improving customs administration in Ukraine in the context of strengthening the fight against customs offenses. To achieve the stated aim, the following research tasks were identified: analyzing the customs reform carried out in the EU in 2016; identifying the need and factors that led to the reform of customs administration in the EU and Ukraine in 2023; developing recommendations for improving customs administration in Ukraine to strengthen the counteraction to customs violations.

Methods. The methodological basis of the study consists of fundamental categories, concepts, principles, and methods of modern science. The set of methods used in the study of combating customs offenses is based on the principles of objectivity, systematicity, definiteness, determinism, and the unity of theory and practice. The use of general and specialized methods of scientific cognition allowed achieving the research objectives and contributed to the reliability of the obtained results.

Results. The features of the customs reform carried out in the EU in 2016 were studied, and the absence of harmonized approaches to law enforcement, supervision, control, investigation, judicial and administrative review, as well as the application of sanctions for customs violations, was identified. The concept of the EU customs reform of 2023 was analyzed, which envisages the creation of a new customs institution (EU Customs Authority) that will operate based on the new EU e-Customs and will exercise control over the EU Customs Data Hub. **Conclusions.** Emphasis is placed on the necessity of conducting customs reform in Ukraine, which should be synchronized with the corresponding processes in the EU and based on the development of a new Customs Code of Ukraine, ensuring full implementation of the provisions of the EU acquis in the customs sphere. It is proposed to unify the implementation of customs formalities and procedures with counterparties in the EU, regulate the legal status of customs authorities and service procedures, grant them powers to carry out operational-investigative activities, and conduct pre-trial investigations of smuggling cases. These measures are aimed at increasing the effectiveness of combating customs violations and generally strengthening the institutional capacity of customs authorities.

Keywords: customs violations, sanctions, reform, customs authorities, e-commerce, control, investigation, customs formalities.

Постановка проблеми. Особливістю функціонування митних систем в Європі та Україні сьогодні є етап трансгресії, тобто переходу або перехресної гармонізації, взаємодії правових засад та практик, що обумовлюються проведенням митного реформування як в Європейському Союзі, так і в Україні. Не виключенням є і сфера запобігання та протидії порушенням митних правил та контрабанді (митним деліктам), важливість якої в умовах гібридних викликів та загроз війни з росією надзвичайно актуалізується.

Трансгресія у контексті протидії митним деліктам охоплює процес, при якому національне законодавство та практика протидії митним правопорушенням поступово перетинає межі національних систем та відповідно

інтегрується в наднаціональні (європейські) стандарти, або навпаки — національні норми адаптуються під впливом міжнародних зобов'язань та стандартів ЄС. Це включає гармонізацію правових норм, уніфікацію підходів до класифікації деліктів, санкцій, надання правоохоронних повноважень митним органам, в тому числі щодо реалізації процедур розслідування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню теоретичних і практичних аспектів протидії митним деліктам вітчизняні науковці приділяють значну увагу. Зокрема, С. Баранов [1] системно розглянув правові аспекти попередження вчинення митних правопорушень, В. Допілка, І. Павловська [2] акцентували увагу на особливостях притягнення до відповідальності за митні правопорушення, Г. Сидор, Л. Маринчак, Г. Зелінська [3] окреслили існуючі проблеми боротьби з порушенням митних правил та контрабандою в Україні, аналіз європейського та українського митного законодавства представлено такими авторами як Каравасєва Т., Калугіна Н. [4], Карпенко Г., Коваль Н., Панфілова О. [5].

Напрацювання зарубіжних науковців в сфері протидії митним правопорушенням акцентовані на підвищенні ефективності митного контролю, зокрема J. Pauwelyn [6], R. Pahlevi [7] дослідила сучасні практики розвідки та подальше формування ефективних стратегій раннього виявлення, запобігання та припинення контрабандних дій, S. Karklina-Admine, A. Cevers, A. Kovalenko, A. Auzins [8] вивчили проблематику управління митними ризиками в запобіганні митним деліктам, E. Pickett, H.-M. Wolfgang [9] систематизували вектори узгодження митного законодавства та підвищення ефективності митного контролю через єдину цифрову систему, E. Van Doornik, G. Groenewoud [10] сфокусувались на ролі EU Customs Data Hub в парадигмі реформи Митного союзу ЄС, а також розглянули централізований підхід до обміну даними, модернізації процесів митного оформлення та інтеграція цифрових технологій у митну політику.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Потрібно наголосити, що дослідження трансгресії протидії митним деліктам в контексті проведення митних реформ в ЄС та Україні є недостатньо, їм притаманний фрагментарний характер. Значна частина академічних розвідок глибинно не розкриває проблематику митного реформування в європейських країнах та пов'язані із цим виклики, що можуть зачіпати митну сферу в Україні, особливо в сегменті протидії митним правопорушенням. Характерною особливістю побудови системи запобігання митним деліктам в Європі є те, що вона є уніфікованою, однаковою для усіх країн-членів європейської спільноти, а може суттєво відрізнятись особливо щодо притягненні до відповідальності винних осіб. Саме тому актуальним є порівняльно-аналітичне дослідження реформування митних систем ЄС та України, зокрема у сфері протидії митним правопорушенням, що дозволить розробити комплекс заходів для гармонізації правових інститутів європейського та українського митного законодавства.

Формулювання цілей статті (визначення завдання). Метою статті є дослідження європейських та українських підходів щодо удосконалення практики протидії митним правопорушенням. Задля досягнення мети поставлені науково-дослідницькі завдання, серед яких: проведення аналізу митної реформи в ЄС в 2016 році; виокремлення необхідності та факторів, що спричинили до реформування митного адміністрування в ЄС та Україні в 2023 році; вироблення пропозицій щодо удосконалення митного адміністрування в Україні в контексті посилення протидії митним деліктам.

Для досягнення поставленої мети визначено такі науково-дослідницькі завдання: аналіз митної реформи, проведеної в ЄС у 2016 році; виявлення необхідності та чинників, що спричинили реформування митного адміністрування в ЄС та Україні у 2023 році; розробка пропозицій щодо вдосконалення митного адміністрування в Україні з метою посилення протидії митним правопорушенням.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах глобалізації, розвитку діджиталізації та надмірного зростання гібридних викликів митні інституції дедалі більше відіграють стратегічну роль у забезпеченні економічної безпеки, стабільності внутрішнього ринку та реалізації торговельної політики держав і наддержавних утворень. Проблематика реформування митної системи в ЄС набуло особливої актуальності після того, коли традиційні митні інструменти перестали відповідати масштабам міжнародної торгівлі, розвитку електронної комерції та новим регуляторним завданням, а також не змогли адекватно дати відповідь на ті виклики, які постали перед системою протидії митним деліктам.

Починаючи з 2016 року, ЄС реалізує послідовну митну реформу, яка має на меті трансформацію митниці з переважно фіскального та контрольного органу в інтелектуальний регулятор зовнішньої торгівлі, заснований на цифрових технологіях, управлінні ризиками та довірі до економічних операторів. Митна реформа ЄС 2016 року передбачала, що ефективність нового Митного кодексу ЄС можлива лише за умови гармонізації правил, які однаково застосовуються всіма митними адміністраціями країн-членів, та завершення створення інтегрованих електронних митних систем ЄС [11].

Ключовою відправною точкою сучасної митної реформи Європейського Союзу стало набуття чинності Митного кодексу Союзу (Union Customs Code, UCC) 1 травня 2016 року. Цей нормативно-правовий акт заклав уніфіковану правову основу функціонування митних органів усіх держав-членів ЄС та замінив попередні фрагментовані підходи до митного регулювання [12]. При цьому, потрібно врахувати, що основою Митного союзу залишається виключна компетенція ЄС у регулюванні митних процесів та єдина правова база, закріплена Регламентом Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 952/2013. Проте, в контексті запобігання митним правопорушенням, такий підхід не є повністю уніфікованим завжди і не забезпечує єдині та узгоджені дії серед країн-членів.

Домінантною ознакою протидії митним деліктам в ЄС є відсутність гармонізованих підходів правозастосування, нагляду, контролю, розслідування, судового та адміністративного розгляду, застосування санкцій за такі правопорушення. Тлумачення митних правил різняться між державами-членами, а практичне застосування відрізняється залежно від історично сформованих національних митних практик, правових традицій та звичаїв тощо. Кожна з країн-членів ЄС самостійно визначає, у який спосіб досягти справедливого й ефективного застосування санкцій та стягнень за вчинення митних деліктів.

Однак митна реформа в ЄС 2016 року все ж внесла деякі правові конструкції врегулювання цієї проблеми, змінивши філософію реалізації митного контролю. Адже основними новаціями УСС стали: 1) впровадження ризик-орієнтованого митного контролю; 2) посилення значимості постмитного аудиту; 3) зменшення адміністративного навантаження на добросовісний бізнес в міжнародній торгівлі.

Митна реформа також передбачала спроби гармонізувати правові підходи щодо протидії митним деліктам в ЄС. Наприклад, в 2016 році Єврокомісія підготувала та подала на розгляд Європейського парламенту проєкт «Opinion of the European Economic and Social Committee on the Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on the Union legal framework for customs infringements and sanctions» [13]. Проте цей документ не був ратифікований, і питання єдиного підходу до застосування санкцій щодо порушників митного законодавства залишається актуальним і в контексті митної реформи до 2032 р.

Таким чином, незважаючи на уніфіковану правову основу УСС, в ЄС відсутній єдиний підхід до притягнення до відповідальності за митні правопорушення. Як наслідок, кожна держава-член визначає, які порушення є адміністративними, а які – кримінальними, при цьому розміри штрафів за митні делікти і процедурні вимоги сильно відрізняються [9; 10]. Наприклад, у Німеччині для притягнення до відповідальності за вчинення митних деліктів застосовуються 5 джерел права: Податковий кодекс, Кримінальний кодекс,

Закон про зовнішню торгівлю, Закон про митне управління та Закон про адміністративні правопорушення.

Відсутність єдиних підходів спостерігається також у застосуванні адміністративної або кримінальної відповідальності. У таких країнах, як Австрія, Кіпр, Франція, Бельгія, Мальта, Польща та Люксембург, протидія митним деліктам регулюється виключно кримінальними кодексами, і відповідно, притягнення до кримінальної відповідальності осіб, винних у вчиненні таких правопорушень, здійснюють кримінальні суди. У випадках, що вважаються менш тяжкими за критеріями вартості товарів та сум ухилення від сплати митних платежів, передбачена адміністративна форма розгляду справ про митні порушення, що передбачає притягнення до адміністративної відповідальності.

Митна реформа 2016 року також не вирішила проблеми інституційного забезпечення процесу протидії митним деліктам, адже зберегла різноманітність процесуальних підходів. Наприклад, одні країни ЄС об'єднують фіскальні та правоохоронні функції митниці, інші - розділяють контроль, що ускладнює наднаціональну координацію. Як наслідок митне реформування в ЄС спричинило те, що контрабандні та контрафактні товари продовжували надходити на митну територію ЄС у великих обсягах, становлячи загрозу безпеці громадян і суб'єктів господарювання, а також спостерігається зростання транснаціональної митної злочинності.

У травні 2023 року Європейська Комісія представила пакет законодавчих пропозицій щодо реформи Митного союзу ЄС, який став найбільш радикальним переглядом митної політики з моменту створення митного союзу у 1968 році. Основні інституції ЄС, відповідальні за митне адміністрування - Генеральне управління з оподаткування та митного союзу (DG Taxud), Генеральне управління з бюджету (DG Budget) та Європейське управління з боротьби з шахрайством (OLAF) мали сформулювати нові підходи до протидії митним деліктам. Базовими імперативами митної реформи ЄС 2023 року стали: 1) створення EU Customs Data Hub (єдиної централізованої платформи митних

даних); 2) заснування EU Customs Authority як наднаціонального координаційного органу; 3) перехід від моделі деклараційного контролю до системного контролю бізнес-моделей; 4) трансформація інституту АЕО у концепцію “Trust and Check Traders”; 5) реформування митного контролю електронної комерції із покладенням відповідальності на цифрові платформи.

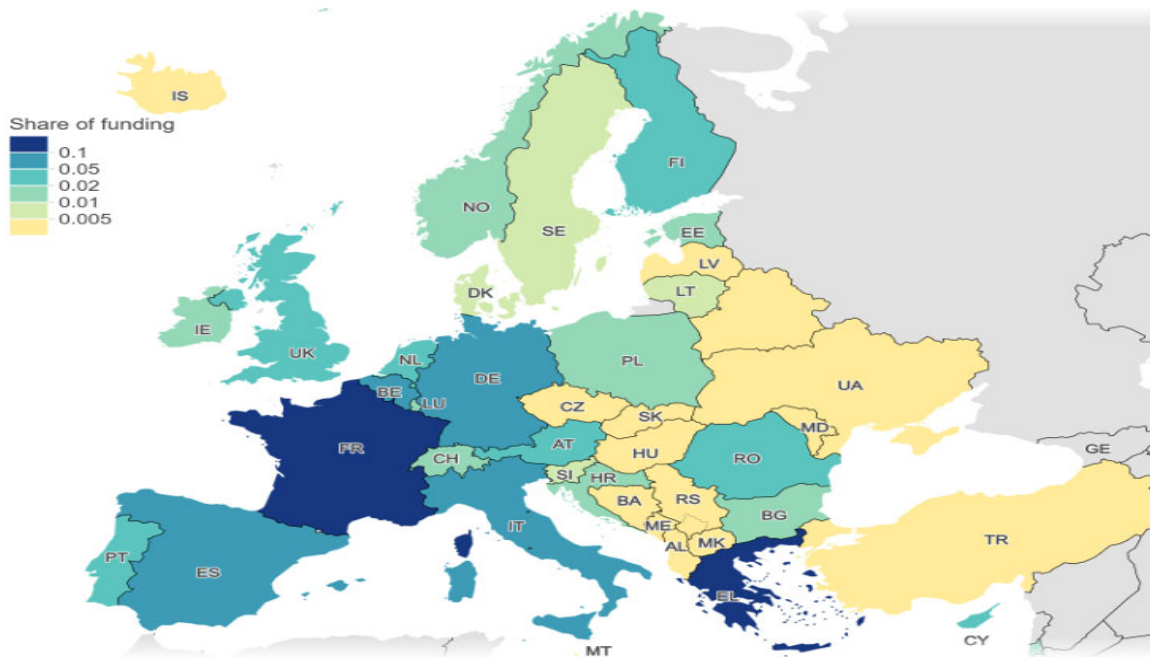
Вважаємо, що такий підхід знаменує собою зміну парадигми митної політики ЄС та її трансформацію від децентралізованої моделі до фактично наднаціональної митної системи. Нова митна інституція ЄС, з допомогою створеного Data Hub, замінить існуючу митну IT-інфраструктуру в країнах-членах ЄС, що за прогнозами, дозволить заощадити до €2 млрд на рік тільки лише на операційних витратах, впровадить удосконалений підхід до управління митними ризиками та проведення митних перевірок.

Митна реформа ЄС робить особливий акцент на підвищенні ефективності протидії митним деліктам, динаміка яких в останні роки має зростаючий тренд. Так, за експертними висновками Європейської рахункової палати (ЕРА), діюча митна система призводить до суттєвих і переважно небажаних розбіжностей у застосуванні митного законодавства в різних державах-членах ЄС, що послаблює Митний союз, перешкоджає фінансовим інтересам ЄС і дозволяє операторам, які не дотримуються вимог, переорієнтовувати експортно-імпорتنі операції на пункти пропуску з менш інтенсивним митним контролем [15].

В процесі ідентифікації ризиків та митних правопорушень планується активне використання штучного інтелекту. Крім цього, доступ до Митного Data Hub ЄС матимуть як митні інституції ЄС, країн-членів, так і Єврокомісія, ОЛАФ, Європейська прокуратура (ЕППО), Європол, Frontex, що дозволить створити синергію зусиль щодо протидії митній злочинності. Крім цього, реформуючи підходи з запобіганням митним правопорушенням, ЄС активно фінансує дослідження із застосування штучного інтелекту (ШІ) щодо посилення митного контролю, тим самим забезпечуючи трансгресію («вихід за межі») діючого митного адміністрування.

Впродовж 2015-2024 рр. в ЄС було визначено 75 проєктів, які є релевантними для ШІ у керуванні кордонами та митному контролі. Більшість проєктів і фінансування (93 %) було надано в рамках двох програм Horizon (Horizon 2020 та Horizon Europe), а загальне фінансуванням ЄС цих проєктів склало 376 млн євро [16]. Розподіл фінансування подано на рис.1.

Рис. 1. Розподіл фінансування ЄС у 2015-2024 роках на проєкти, що передбачають використання ШІ для управління кордонами та митного контролю
Джерело: створено на основі [16].

Таким чином, загальна концепція митної реформи ЄС полягає у створенні нової митної інституції (EU Customs Authority), яка функціонуватиме на основі нової е-Митниці ЄС (EU e-Customs) та контролюватиме Митний Data Hub ЄС (EU Customs Data Hub). Для повної реалізації е-Митниці в ЄС введено Багаторічний стратегічний план для електронної митниці (MASP-C), яким передбачено розроблення та впровадження до 2030 р. понад 40 нових митних діджитал-систем.

В контексті митного реформування в ЄС варто звернути увагу і на особливості таких трансформацій в Україні, адже зобов'язання України в рамках

Угоди про асоціацію з ЄС передбачають встановлення пропорційних та недискримінаційних стягнень, що не призводитимуть до необґрунтованих затримок товарів за порушення митного законодавства. Ідентичні положення також містяться у Митному кодексі ЄС, імплементація якого є обов'язковою для України відповідно до умов Угоди, а тому процес реформування української митниці має бути синхронізовано з відповідними європейськими трендами. Згідно з висновками Європейської комісії у 2023 році найвищий рівень готовності України по розділах *acquis* ЄС (добрий рівень підготовки) забезпечено, зокрема, по розділу 29 «Митний союз». Митне законодавство України в основному відповідає *acquis* ЄС, зокрема у таких важливих сферах, як транзит, авторизовані економічні АЕО, митна оцінка, визначення країни походження товарів та захист прав інтелектуальної власності.

Ключовим документом, який окреслив концепт реформування митної системи, митного адміністрування в Україні стала Національна стратегія доходів України (НСД). Аналіз цього документу в частині удосконалення протидії митним деліктам засвідчив, що серед стратегічних цілей визначено «Підвищення рівня дотримання податкового та митного законодавства платниками податків та контролюючими органами» [17]. Автори реформи визнають, що є ключові домінанти, від успішного та повного виконання яких залежить можливість досягнення стратегічних цілей, передбачених НСД, зокрема: 1) посилення антикорупційних заходів та підвищення довіри до митних органів в частині дотримання режиму законності та правопорядку в зонах митного контролю, визначення додаткових умов проходження державної служби та наділення підрозділів внутрішньої безпеки Держмитслужби можливістю застосування оперативно-розшукової діяльності (ОРД) для викриття випадків протиправної діяльності та сприяння порушенням митного законодавства; 2) завершення гармонізації митного законодавства України і законодавства ЄС; 3) побудова сучасних, гнучких, надійних, сервісно-орієнтованих інформаційно-комунікаційних систем, заміна та модернізація застарілих функціонуючих

систем та технічних засобів митного контролю з урахуванням передових міжнародних практик, що базуються на законодавстві ЄС.

Цифровізація митних інституцій в ЄС та Україні є ключовим фактором ефективного управління зовнішньоекономічною діяльністю та протидії митним деліктам, адже тут активно впроваджують цифрові рішення для оптимізації митних процедур. Проте між цими системами як спільні, так і відмінні риси у стратегіях, технологіях та рівні інтеграції.

ЄС реалізує цифровізацію митниці через багаторічний стратегічний план MASP-C (Multi-Annual Strategic Plan for Customs), який забезпечує уніфікацію ІТ-процесів у всіх країнах-членах та гармонізацію цифрових рішень митниці [18]. Основні компоненти цифровізації в ЄС включають: EU Customs Single Window Environment, що дозволяє подавати митну інформацію через один інтерфейс, обмінюватися даними між митними та іншими органами державної влади, прискорювати оформлення товарів; безпаперові процеси та стандартизація, що забезпечує автоматичну обробку декларацій та інтеграцію даних між країнами-членами; інтелектуальні системи управління ризиками, використання алгоритмів машинного навчання для виявлення потенційних митних деліктів та шахрайства [19].

Натомість в Україні цифровізація митних процедур, в тому числі щодо протидії митним деліктам відбувається в рамках національного стратегічного плану до 2026 року та орієнтована на інтеграцію з митними ІТ-системами ЄС [20]. Отже, цифровізація митниць у ЄС та Україні має спільну мету — підвищення ефективності, прозорості та безпеки митного контролю. ЄС має вже сформовану інтегровану систему, тоді як Україна перебуває на стадії активного розвитку та впровадження цифрових рішень із орієнтацією на гармонізацію з європейськими стандартами. Подальша цифровізація української митниці сприятиме ефективнішій боротьбі з митними правопорушеннями та пришвидшенню зовнішньоекономічних операцій.

Крім цього, митна реформа в Україні орієнтована на формування правоохоронного статусу митних органів та надання їм повноважень у сфері оперативно-розшукової діяльності (ОРД). На сьогодні повноваження митних органів України порівняно з іншими правоохоронними структурами є обмеженими, оскільки їм не надано можливості негласного збору інформації та оперативного обміну даними, зокрема з митними органами іноземних держав. Це суттєво ускладнює якісний збір доказів у справах про митні делікти.

Досвід багатьох країн Європейського Союзу демонструє більш жорсткий підхід до протидії митним деліктам; наприклад, у Польщі передбачена виключно кримінальна відповідальність за такі правопорушення, а митні органи наділені значно ширшими повноваженнями. Загалом в ЄС більшість митниць не мають автономного правоохоронного статусу, але активно співпрацюють з національною поліцією та OLAF в частині розслідування кримінальних справ про митних деліктах. Для України, на нашу думку, прийнятним є досвід координації у Фінляндії, коли національна поліція відповідальна за загальний порядок і безпеку на кордонах, прикордонна служба здійснює імміграційний моніторинг, митна служба забезпечую митний контроль і боротьбу з митною злочинністю.

Висновки. Досвід митного реформування в ЄС може слугувати важливим орієнтиром для України, зокрема щодо протидії митним деліктам, цифровізації, правового регулювання та організаційних моделей. Як наслідок, ЄС має розвинену інституційну систему протидії порушенням митних правил, що включає: OLAF в частині розслідувань шахрайства та порушень, що шкодять бюджету ЄС; спільні операції між країнами для перевірки ризикових товарів та маршрутів; використання аналітики та систем управління ризиками etc. Водночас Україна може застосовувати ці практики через: створення аналітичних підрозділів та використання ризик-менеджменту; інтеграцію систем управління ризиками з ІТ-платформами митниці; міжвідомчу координацію між митницею,

поліцією та іншими правоохоронними інституціями щодо розслідувань митних деліктів.

Трансгресія митного реформування ЄС для України є надзвичайно цінною, адже дозволить: гармонізувати вітчизняне митне законодавство та процедури з європейськими стандартами; створити сучасну цифрову інфраструктуру української митниці та інтегруватися у європейські платформи; підвищити ефективність боротьби з митними правопорушеннями та контрабандою. Використання досвіду ЄС також сприятиме зменшенню корупційних ризиків в українській митній системі, підвищить транспарентність митних процедур та пришвидшить зовнішньоекономічні операції, що є критично важливим для України в умовах гібридних викликів, євроінтеграції та модернізації державних інституцій.

Список використаних джерел

1. Баранов С. О. Попередження адміністративних правопорушень, що посягають на митні відносини : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2001. 19 с.
2. Допілка В. О., Павловська І. Б. Теоретико-правові засади відповідальності за порушення митних правил. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.* 2021. Вип. 67. С. 190–194. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2021.67.37>
3. Сидор Г., Маринчак Л., Зелінська Г. Протидія порушенню митних правил та контрабанді. *Науковий вісник ІФНТУНГ.* 2021. №1. 137-148. DOI: [10.31471/2409-0948-2021-1\(23\)-137-149](https://doi.org/10.31471/2409-0948-2021-1(23)-137-149)
4. Караваєв Т., Калуга Н. Митна реформа ЄС: імплементація в Україні. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право.* 2024. № 1. С. 4-22. DOI: [10.31617/3.2024\(132\)01](https://doi.org/10.31617/3.2024(132)01)
5. Карпенко Г.Л., Коваль Н.О., Панфілова О.Є. Митне право ЄС: навчально-методичний посібник. Одеса : Фенікс, 2020. 118 с.
6. Pauwelyn, J. Twenty-first century customs fraud: how to effectively

enforce EU sustainability requirements on imports. *Journal of International Economic Law*. 2024. Volume 27, Issue 2. P. 203–222. doi.org/10.1093/jiel/jgae013

7. Pahlevi, R. Customs Intelligence Strategy Encountering Smuggling Threats in a Changing World. *Pakistan Journal of Criminology*. 2024. Vol. 16, № 4. P. 1087-1109. DOI:10.62271/pjc.16.4.1087.1109

8. Karklina-Admine, S., Cevers, A., Kovalenko, A., & Auzins, A. Challenges for Customs Risk Management Today: A Literature Review. *Journal of Risk and Financial Management*. 2024. №17(8) p.321. doi.org/10.3390/jrfm17080321

9. Pickett, E., & Wolfgang, H.-M. The European Commission’s Proposal for a Modernised Union Customs Code: A Brief Introduction. *World Customs Journal*. 2023. №17(2). P. 132–147. doi.org/10.55596/001c.90961

10. Van Doornik, E., & Groenewoud, G. EU Customs Data Hub: Data-Driven Approach to Customs in an Ever-Growing Digitalised Custom Landscape. *Global Trade and Customs Journal*/ 2024. №19(6). P. 396–402. doi.org/10.54648/gtcj2024052

11. Доповідь про прогрес у розвитку Митного союзу ЄС та його управління (2020). URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/03c46e38-19fc-11eb-b57e-01aa75ed71a1/language-en>

12. Union Customs Code (2016). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02013R0952-20221212>

13. Opinion of the European Economic and Social Committee on the ‘Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on the Union legal framework for customs infringements and sanctions’ (2016). URL: https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2016.487.01.0057.01.ENG&toc=OJ%3AC%3A2016%3A487%3ATOC

14. EU Customs Reform. URL: https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs/eu-customs-reform_en

15. Спеціальний звіт ЄКА (2021). URL: <https://www.eca.europa.eu/en/publications?did=58256>

16. Anderson, D., Belcineanu, A.-I., Tzvetkova, M. AI for Border Management and Customs Controls Anthology of EU-funded projects, 2015-2024. Joint Research Centre, 2025. 178 p. doi:10.2760/1286492
17. Національна стратегія доходів України до 2030 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2023 року № 1218-р) (2023). URL: https://mof.gov.ua/storage/files_2030.pdf
18. Electronic Customs Multi-Annual Strategic Plan for Customs 2023 Revision. URL: https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2023-12/000.%20MASP-C_Rev.%202023_Main%20Body_v1.0.pdf
19. Erkoreka M. The European Union Customs Administration and the Fight Against Fraud. *European Papers*. 2020. Vol. 5. p. 1425-1434. doi: 10.15166/2499-8249/441
20. Мінфін схвалив стратегічний план цифровізації Держмитслужби. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/minfin_skhvaliv_strategichnii_plan_tsifrovizatsii_derzhmitsluzhbi-4448